

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3105/2017. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.21.047/2015/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Lalátka Lajos az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó és házastársa házasságát a bíróság ítéletével felbontotta. A bíróság által megtartott tárgyaláson a járulékos kérdésekben egyezséget kötöttek, melyben kijelentették, hogy a közös vagyoni ingóságok megosztása megtörtént a vagyontárgyak birtokbaadása mellett.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint az indítványozó (a per felperese) keresetét ingóságok kiadása iránt terjesztette elő. Ebben előadta, hogy a közös vagyon megosztása során úgy állapodtak meg a volt feleségével, a per alperesével megkötött megállapodásban, hogy bizonyos, a megállapodásban felsorolt vagyontárgyak volt felesége tulajdonába kerülnek, minden más pedig az indítványozó tulajdonába kerül. A keresetben követelt ingóságok a megállapodásban felsorolt vagyontárgyak között nem szerepeltek. Az indítványozó állítása szerint a tárgyaláson, az egyezség megkötésekor tévedésben volt, így nem volt tudomása arról, hogy amikor volt felesége a közös lakást elhagyta, a keresetében megjelölt vagyontárgyakat magával vitte. Az elsőfokú bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította, mert azt állapította meg, hogy a keresetben foglalt ténybeli alaphoz vezető jog tárgyában már jogerős egyezség született, ugyanis a bontóperben eljáró bíróság tárgyalási jegyzőkönyvébe foglalt egyezségben a felek kijelentették, hogy a közös vagyont képező ingóságok megosztása megtörtént, a vagyontárgyakat birtokba adták. A bíróság ítéletének indokolásában hangsúlyozta, hogy arra a körülményre, hogy az indítványozó az egyezség megkötésekor tévedésben volt a korábbi közös vagyonhoz tartozó vagyontárgyak birtokállapota tekintetében, csak az egyezség elleni perújítás során lehetett volna hivatkozni, új kereset indításának a közös vagyon tárgyában nincs helye.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán az ügyben másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú bíróság végzését helyben hagyta. Ebben megállapította, hogy az indítványozó maga sem vitatta azt, hogy a házastársi közös vagyonba tartozott ingóságok vonatkozásában volt feleségével olyan tartalmú egyezséget kötött, amely alapján az ingóságokat természetben megosztották, és azok átadására is sor került azt megelőzően, hogy kérték volna az egyezség bíróság általi jóváhagyását.
- [5] A másodfokú bíróság végzésével szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt. Az indítványozó a kérelmét arra alapozta, hogy a keresetében megjelölt tárgyakról sem vita, sem külön megállapodás nem volt, a volt feleségével megkötött megállapodásuk a volt felesége tulajdonába kerülő ingóságok listáját tartalmazta. Amikor volt felesége új lakásába költözött, ingóságain kívül elvitte magával a per tárgyát képező dolgokat is. Volt felesége a bontóperi tárgyaláson az indítványozó megtevesztésével megszegte jogszabályi kötelezettségét is, így elbirtoklás útján tulajdonjogot nem szerezhetett. Az indítványozó által igényelt dolgok nem tartoznak az egyezség hatálya alá, mert azokról nem folytattak vitát, csak a megkötött megállapodás alapján nyilatkoztak, ezért nem az indítványozó tévedéséről van szó. Az egyezség megkötése után azonban olyan bizonyítékok kerültek elő, amelyekből a jogok és kötelezettségek fennállását egyértelműen meg lehet határozni, eszerint az indítványozó nem kívánja a vagyonközösség újratárgyalását, hanem a volt felesége által eltulajdonított ingóságait kívánja visszakapni.
- [6] A Kúria a másodfokon eljáró bíróság végzését hatályában fenntartotta. Végzésében hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálati eljárásnak kizárólag az volt a tárgya, hogy az ügyben eljáró bíróságok helyesen állapították-e meg, a keresettel érvényesíteni kívánt jog tárgyában hozott korábbi ítélet jogereje kizárja azt, hogy ugyanabból

a tényalpból származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessek, a polgári perrendtartásról szóló – az ügyben alkalmazandó – 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 229. § (1) bekezdése értelmében. Rámutatott arra is, hogy a Pp. 148. § (4) bekezdése alapján a bíróság által jóváhagyott egyezségnek ugyanaz a hatálya, mint a bírói ítéletnek.

- [7] A Kúria megállapította, hogy az ügy előzményeként a házasság felbontása iránti eljárás során született egyezség a teljes közös vagyonra kiterjedt, ezen túlmenően az egyezség rögzítette az ingóságok megosztásának teljességbe menését is, azaz az indítványozó kereseti követelése olyan ténybeli alapon nyugszik, amelynek a tárgyában már anyagi jogerővel bíró egyezség született. E tekintetben a Kúria különös jelentőséget tulajdonított annak az indítványozói állításnak, miszerint a keresettel érintett, közös vagyoni ingóságok a bontóperi egyezség megkötését megelőzően kerültek a volt feleség birtokába, azaz azt megelőzően, hogy az ítélethatályú egyezségben az azt megkötő indítványozó kijelentette: a közös vagyoni ingóságokat megosztották és a birtokbaadás is megtörtént. A bontóperi tárgyalást közvetlenül megelőzően született, az egyezség alapjául szolgáló megállapodás is azt tartalmazza, hogy a volt feleségnek még járó három ingóságon felül minden más közös vagyoni ingóságot megosztottak és ez foganatba is ment.
- [8] A Kúria döntése összegzéseként megállapította, hogy az indítványozó közös vagyonhoz tartozó ingóságok kiadására irányuló keresete „tényleges ténybeli és jogi alapja ugyanaz, mint az egyezségé”, a birtokba adás és a birtoklás kérdését pedig az egyezség szerinti egyező nyilatkozat rendezte, ezért a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontjára alapított, a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító „jogerős végzés nem volt törvénysértő”. Az elsőfokon eljáró bíróság a Kúria érvelése szerint arra is helyesen mutatott rá, hogy „ha a felperes (azaz az indítványozó) az egyezség megkötésekor tévedésben volt az annak alapjául szolgáló tények tekintetében, akkor a törvényes feltételek fennállása esetén perújítási kérelmet terjeszthetett volna elő”.
- [9] 2. Az indítványozó a Budapesti II. Kerületi Bíróság és a Fővárosi Törvényszék végzései, és a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott végzése ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyben az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, a IV. cikk (4) bekezdésének, a XIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozik. A pertörténet részletes és teljeskörű ismertetésén túl az indítvány indokolása megállapítja, hogy „az Alaptörvény-ellenes és jogszabály-ellenes bírói döntések a valótlan és vélelmekre alapozott tényállás megállapításaiból erednek, mely tényállásból hiányoznak a peres házaspár korábban szerzett tulajdonjogainak megállapításai, valamint a per tárgyait is vonatkozó kötelmi jogviszony vizsgálatának eredményei”.
- [10] Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése állított sérelmeként az indítványozó előadja, hogy miután a tulajdoni igények nem évülnek el, a bírói döntések megsértették alapvető jogát, a közokiratban megosztott és jogerős egyezségben rögzített tulajdonjogát, amelynek az Alaptörvény szerinti védelmét mint elsőrendű kötelezettségüket az eljáró bíróságok elmulasztották, illetve megszegték.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a kereseti kérelmét elutasító bírói döntések mulasztásai az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében foglaltakat is megsértették, hiszen döntési szabadságának törvénysértő korlátozása miatt nem a bíróságok elutasítására, hanem kártérítésre jogosult. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének vélt sérelmét az indítványozó abban jelöli meg, hogy a korábban szerzett tulajdonjogát a bíróságok a per tárgyaira vonatkozóan megvonták, volt felesége jogellenes cselekedetei ellenére a bíróságok az indítványozó ingóságait jogalap nélkül és jogszabályellenesen „átruházták” volt feleségére.
- [12] Az eljáró bíróságok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) kezdetében biztosított jogát az indítványozó véleménye szerint azzal sértették meg, hogy döntéseiket tárgyalások nélkül hozták meg. Az indítványozó ezt követően kiegészítette beadványát, amelyben lényegében az ügyében eljáró bíróságoknak a tényállás megállapítására irányuló tevékenységét és annak eredményét kritizálja.
- [13] Az indítványozó az Alkotmánybíróság felhívására beadványát kiegészítette, ebben indítványának az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésének sérelmét állító részét visszavonta, ezen túlmenően lényegében megismételte a korábbi beadványaiban előadott, az ügyében eljáró bíróságok ténymegállapításaira, bizonyítékértékelésére és jogértelmezésére vonatkozó észrevételeit. Így tulajdonjoga sérelmének alátámasztásaként ismételten hangsúlyozza, hogy tulajdonának alkotmányos korlátozása csak közérdekből megengedett, a jogalkotó céljainak megfelelően, ehhez képest a bíróságok – állítása szerint – „tulajdonát magáncélból sajátították ki tulajdonjogának jogalap nélküli időbeli és tartalmi korlátozása mellett”. Emellett megerősíti, hogy a tisztességes tárgyaláshoz való joga „a tisztességes és nyilvános tárgyalások hiánya miatt” sérült, mivel „alapvető jogainak védelmére nem kapott lehetőséget a jogalkotói célokkal ellentétes és alaptörvény-ellenes bírói döntések miatt”. Összegzőként

az indítványozó megállapítja, hogy „a legitim jogalkotói célok sorozatos bírósági megsértése bebizonyította azt, hogy a jogalkalmazói, bírósági korlátozások – a tulajdonjog korlátozásaként a tulajdon elvonásának és az indítványozó tisztességes eljáráshoz való abszolút jogának korlátozása – alkotmányosan elfogadható indokkal nem rendelkeznek és ezek hiánya miatt a legitim jogalkotói célok nem képesek szolgálni a jelen perben vizsgált intézkedéseket”.

- [14] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem fogadható be.
- [15] 3.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. Az Alkotmánybíróság ezért az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésre álló jogorvoslatokat kimerítette.
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság formai feltételeinek vizsgálatát követően az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 27. § és 29. §-a szerinti tartalmi követelményeit vizsgálta. Az eljárás során az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. [Abtv. 27. § b) pont]. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [17] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Ebből a jogszabályi feltételből következően az indítványban be kell mutatni, hogy az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének indítványozó szerinti tartalmával a támadott bírói döntés miért ellentétes, továbbá az állított Alaptörvény-ellenességnek és jogsérelemnek a támadott bírói döntésből kell következnie.
- [18] 3.4. Az Alkotmánybíróság előjáróban jelen ügy kapcsán is megerősíti, hogy az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető a bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [19] 3.5. Az indítványozó beadványában hivatkozott az Alaptörvény által védett tulajdonhoz való jogának sérelmére is, mivel – érvelése szerint – az ügyében eljáró bíróságok tulajdonát tulajdonképpen kisajátították magáncélra és ezzel alapjogát korlátozták. Az Alkotmánybíróság ezen panaszelem megítéléséhez az indítványozó ügyében lefolytatott eljárás és az eljárások lezárásaként hozott bírósági döntések anyagi jogi és eljárásjogi vizsgálatát végezte el. Ennek eredményeként megállapította, hogy az eljárás és az indítványozó által támadott bírói döntések tárgya az indítványozó keresetindítási jogának kérdésében való állásfoglalás volt, azaz, hogy az indítványozó „kereshetőségi joga” az adott ügyben fennáll-e. Mint ahogyan azt a Kúria által hozott végzés indokolása is kiemeli, „[a] felülvizsgálati eljárásnak kizárólag az volt a tárgya, hogy az eljáró bíróságok helyesen állapították-e meg, hogy a felperes kereseti követelése a Pp. 229. § (1) bekezdése szerint minősül, azaz a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott korábbi ítélet jogereje kizárja-e, hogy ugyanabból a ténybeli alaphoz származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessek”. A Kúria ezzel kapcsolatosan a végzés indokolásában kiemelte, hogy a bíróság által jóváhagyott egyezségnek ugyanaz a hatálya, mint a bírói ítéletnek, rámutatott arra, hogy a házasság felbontása iránti eljárásban született egyezség korlátozás nélkül a teljes közös vagyonra

kiterjedt, továbbá az egyezség rögzítette az ingóságok megosztásának a teljesedésbe menését is. Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy az indítványozó kereseti követelése olyan ténybeli alapon nyugszik, amelynek tárgyában már anyagi jogerővel bíró egyezség született, ezért az indítványozó közös vagyonhoz tartozó ingóságok kiadására irányuló keresete tényleges ténybeli és jogi alapja ugyanaz, mint az egyezségé, azaz a közös vagyoni ingóságok egy részének birtokba adása. Ehhez képest a birtokba adás és birtoklás kérdését az indítványozó és volt házastársa által kötött egyezség szerinti egyező nyilatkozat már rendezte. A Kúria döntése – az elsőfokon eljáró bírósággal egyezően – rámutatott arra is, hogy az ügyben a fenti kérdésben az indítványozónak keresetindítási joga ugyan nincs, de – amennyiben az egyezség megkötésekor tévedésben volt az annak alapjául szolgáló tények tekintetében – akkor a törvényes feltételek fennállása esetén perújítási kérelmet terjeszthetett volna elő.

- [20] Az indítványozó által támadott bírósági döntések tehát nem terjednek ki az indítványozó tulajdonával kapcsolatos kérdésekre, mivel ezeket a kérdéseket az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó eljárások előzményének tekintendő bontóper kapcsán az indítványozó és volt házastársa által megkötött egyezség már rendezte, amelyet a bontóperben eljáró bíróság jóváhagyott.
- [21] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban megsemmisíteni kért bírói döntések – így a Kúria végzése – és a döntések által az indítványban megsérteni állított, az Alaptörvényben védett, az indítványozó tulajdonhoz való joga között sem tartalmi, sem szakjogi, sem alkotmányjogi összefüggés, kapcsolat nincs.
- [22] 3.6. Az indítványozó beadványában az Alaptörvényben XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jogának sérelmeként hivatkozott ügyében a tisztességes és nyilvános tárgyalás megtartásának hiányára is, mivel így alapvető jogainak védelmére nem kapott lehetőséget. Az Alkotmánybíróság ezen indítványelem elbírálása kapcsán felidézi, hogy az indítványozó ügyében elsőfokon eljáró bíróság az indítványozó keresetét idézés kibocsátása nélkül utasította el, mivel megállapította, hogy a keresetben foglalt ténybeli alaphoz tartozó jog tárgyában már jogerős egyezség született. Az ügyben másodfokon eljáró bíróság és a Kúria mint felülvizsgáló bíróság ezt az elsőfokú bíróság által hozott döntést tartotta fenn hatályában, azonosulva annak indokolásával. Az indítványozó ügyében eljáró mindhárom bíróság tehát eljárásuk eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli ügyben a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontját kell alkalmazni az abban írt feltételek fennállása miatt. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító bírósági döntések okszerű velejárója, szükségszerű és értelemszerű következménye, hogy az ezt tartalmazó döntést megalapozó ügyekben a bíróság nem tart tárgyalást. Amennyiben tehát az ügyben eljáró bíróság már a keresetlevélből azt állapítja meg, hogy a kereset érdemi elbírálását valamely körülmény megléte eleve kizárja, így a kereset nem felel meg a per-előfeltételeknek, felesleges, indokolatlan és célszerűtlen is lenne az ügyben tárgyalást tartani.
- [23] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz kapcsán emlékeztet arra a következetes gyakorlatára is, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5], 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25], 7/2013. (VIII. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [24] 5. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadhatósági akadályban szenved.

- [25] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdése a) és h) pontjai alapján – visszautasította.

Budapest, 2017. május 2.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1280/2016.

• • •